

681

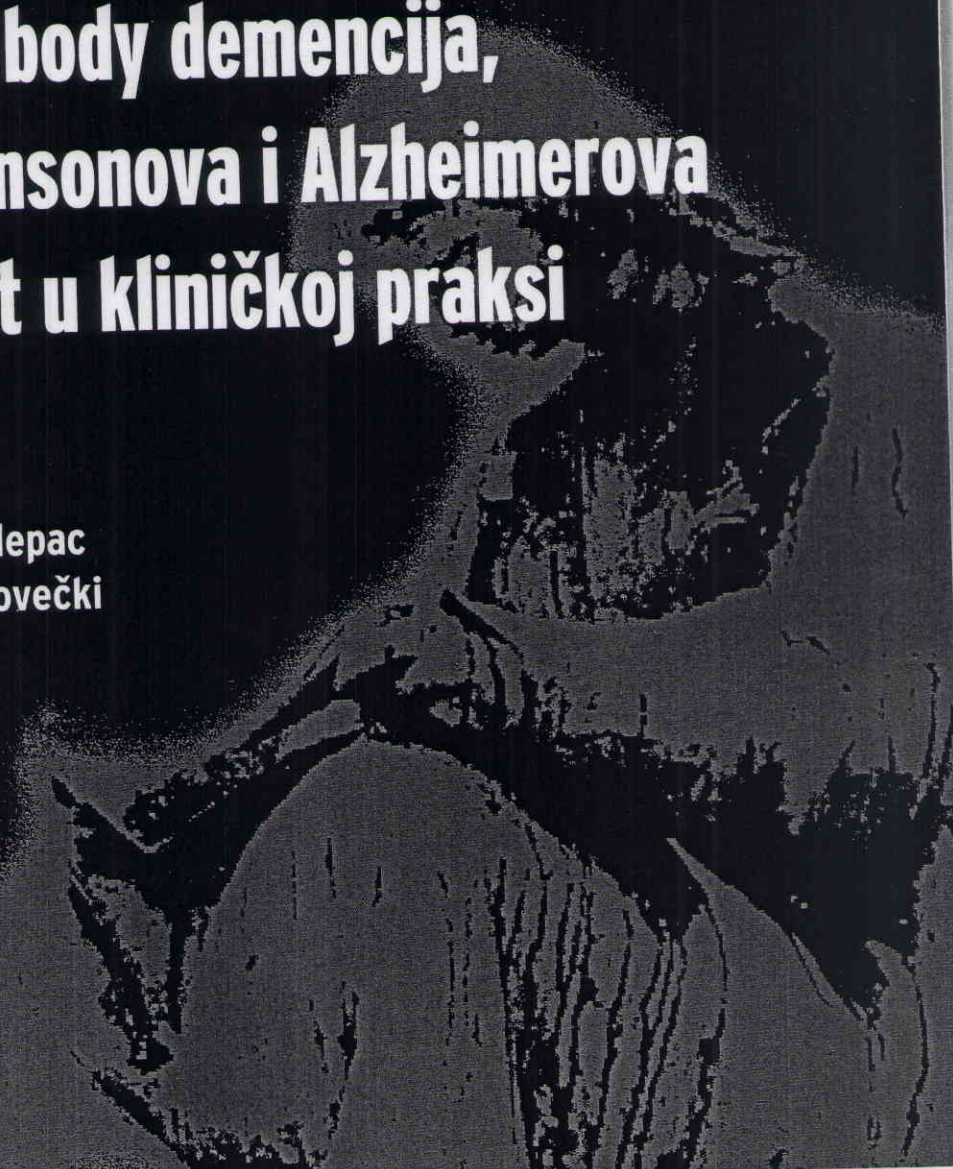

Sveučilište u Zagrebu
Medicinski fakultet

Priručnici stalnog medicinskog usavršavanja
Poslijediplomski tečaj I. kategorije

Lewy body demencija, Parkinsonova i Alzheimerova bolest u kliničkoj praksi

Urednici:
Nataša Klepac
Fran Borovečki

Demencija: javnozdravstveni prioritet

Ninoslav Mimica

Ljudi danas (pa i na ovim našim prostorima) u prosjeku žive tri puta dulje nego prije. Ova promjena se dogodila relativno nedavno (u posljednjih stotinjak godina) i možemo ju povezati sa suvremenim civilizacijskim tekovinama, ljudskim intervencijama u prirodu, kako onim u medicini, tako još i više, onim drugima. Ugodniji, komotniji, kvalitetniji način života, promjena surovog, tj. neprijateljskog okruženja, pogodovao je ljudskoj dugovječnosti koja je postala naš standard, tj. jedno od, ako ne i najveće, postignuće civiliziranog svijeta. Očekivana životna dob nikada nije bila dulja i još uvijek raste. No, pri tome često puta zaboravljamo da ta dramatična promjena u dužini prosječnog ljudskog vijeka donosi i brojne druge, kolateralne promjene. U društvu se javlja sve veći udio starije populacije, one iznad 65 godina, tj. one koja (po sili zakona) odlazi u mirovinu i nije više radno aktivna. Svaka populacija, pa tako i populacija starije životne dobi, ima svoje osobitosti, između ostalog i u svojim životnim potrebama vezanim uz morbiditet. Postoje bolesti koje su vezane uz stariju dob, kako one tjelesne tako i one druge. Učestalost demencija, poglavito Alzheimerove bolesti (AB), postaje sve više manifestna, kako je osoba vremenija, jer upravo visoka životna dob predstavlja najveći rizik za nastanak AB.

Otkako je 2012. godine Svjetska zdravstvena organizacija (SZO – World Health Organization, WHO) demenciju proglasila svjetskim javno-zdravstvenim prioritetom, sve zemlje, pa tako i Hrvatska, pozornije se pripremaju za nadolazeću epidemiju i to tako da osmišljavaju načine kako se s tim najbolje nositi. Najnoviji epidemiološki podaci govore da trenutno u svijetu od Alzheimerove bolesti (AB) boluje više

od 50 milijuna ljudi, te da bi do 2030. godine ta brojka mogla narasti do 82 miliona, a 2050. godine na čak 152 milijuna. Kako se to slikovito govori, svake 3 sekunde netko u svijetu razvije demenciju. Procjenjuje se da trenutno u Hrvatskoj živi oko 90.000 osoba s demencijom, od čega oko 60-70% osoba s AB-om.

Mnoge (europske) zemlje su već usvojile nacionalne strategije/planove borbe protiv AB-a i drugih demencija. Hrvatski stručnjaci su u sklopu Hrvatske Alzheimer alijanse, koja danas već broji ukupno 31 članicu (Tablica 1), izradili tj. predložili prioritetne aktivnosti, i već po tome (neformalno i doduše nesustavno) postupaju, nastojeći poboljšati uvjete življenja osoba s demencijom, stvarajući uvjete za ranu detekciju bolesti, uz nastojanje da se osigura svim potrebitima standardna terapija, te kvalitetnija njega i skrb. S obzirom da je demencija svugdje stigmatizirana, potrebno je svakodnevno ulagati napore da se isto promijeni, a to je najbolje činiti kroz edukaciju populacije, uz prisutnost u medijima, ali dakako i paralelno osposobljavajući što veći broj stručnjaka koji se izravno i neizravno susreću s osobama s demencijom. Na polju istraživanja demencije, i (mala) Hrvatska može dati svoj doprinos, kako kroz temeljna i translacijska istraživanja demencije u sklopu naših Inštituta (Hrvatski institut za istraživanje mozga, *Ruder Bošković* i drugi), tako i putem uključivanja u međunarodne kliničke projekte, poglavito kliničke studije potencijalnih antidementiva. Prošlo je više od 15 godina otkako je registriran najnoviji antidementiv (memantin), pa se s velikim nestrpljenjem očekuju novi lijekovi koji će, nadamo se, značajnije mijenjati prirodni tijek demencije. U međuvremenu, a i pa-

ralelno s ovim istraživanjima koja idu u smislu liječenja demencije, potrebno je raditi na strategijama prevencije, tj. smanjenja rizika obolijevanja od demencije. A to je moguće, kroz provođenje mjera zdravog života, koji podrazumijeva balansiranu prehranu, nepušenje, umjerenu fizičku aktivnost, uz mjere predostrožnosti glede

izbjegavanja ozbiljnijih trauma glave, te uz poticanje mentalne aktivnosti i socijalne interakcije starijih osoba. Oboljelima od demencije, poglavito u onih gdje je bolest već dugotrajno manifestna odnosno uznapredovala, treba pružiti adekvatnu skrb i njegu, uključivo i palijativnu skrb, a neformalnim njegovateljima osoba s demenci-

Tablica 1. članice Hrvatske Alzheimer alijanse – stanje 2/2019. godina

	Članovi osnivači
1.	Hrvatsko društvo za Alzheimerovu bolest i psihijatriju starije životne dobi, HLZ
2.	Hrvatska udruga za Alzheimerovu bolest
3.	Centar za palijativnu medicinu, medicinsku etiku i komunikacijske vještine, Medicinski fakultet Sveučilišta u Zagrebu
4.	Društvo nastavnika opće/obiteljske medicine
5.	Hrvatska udruga socijalnih radnika
6.	Hrvatska udruga za neurointervencije u cerebrovaskularnim bolestima
7.	Hrvatsko društvo farmakologa
8.	Hrvatsko društvo umirovljenih liječnika, HLZ
9.	Hrvatsko društvo za biologijsku psihijatriju i psihofarmakoterapiju, HLZ
10.	Hrvatsko društvo za EEG i kliničku neurofiziologiju, HLZ
11.	Hrvatsko društvo za gerontologiju i gerijatriju, HLZ
12.	Hrvatsko društvo za kliničku farmakologiju i terapiju, HLZ
13.	Hrvatsko društvo za liječenje boli, HLZ
14.	Hrvatsko društvo za neuroznanost
15.	Hrvatsko društvo za palijativnu medicinu, HLZ
16.	Hrvatsko društvo za zaštitu i unapređenje mentalnog zdravlja, HLZ
17.	Hrvatsko farmaceutsko društvo
18.	Hrvatsko katoličko liječničko društvo
19.	Hrvatsko neurološko društvo, HLZ
20.	Hrvatsko psihijatrijsko društvo
21.	Hrvatsko psihološko društvo
22.	Hrvatska udruga koncesionara primarne zdravstvene zaštite
23.	Palijativni tim LiPa
24.	Psihijatrijsko društvo Hrvatske udruge medicinskih sestara
25.	Sekcija za gerontostomatologiju Hrvatskog društva za gerontologiju i gerijatriju, HLZ
26.	Referentni centar Ministarstva zdravstva za Alzheimerovu bolest i psihijatriju starije životne dobi
27.	Sindikata umirovljenika Hrvatske
28.	Udruga „Zajedno“
29.	Udruga za psihosocijalnu pomoć i rehabilitaciju „Zagreb“
30.	Udruga za unapređenje kvalitete življenja „Medveščak“
31.	Zagrebački institut za kulturu zdravlja

jom po
društve
triti nj
drom).

Zakl
kodnev
osigura
borbe i
demen
biti ve
ulažu
živanja
nih po
rane d
bilitac
jeme j

Litera

1. CH
H
M
da
B
L
O
S
ti
I
L
a
2. M
n
g
H
C
3. I

4.

5.

glave, te uz i socijalne oljelima od je je bolest osno uznatnu skrb i rb, a nefors demenci-

jom potrebno je osigurati pomoć šire društvene zajednice i na taj način preduhitriti njihovo «izgaranje» (burn-out sindrom).

Zaključno, potrebno je i nadalje svakodnevno raditi na prevenciji demencije, osiguravati resurse i osmišljavati strategije borbe protiv demencije, jer će broj osoba s demencijom i u Hrvatskoj u budućnosti biti veći. No, s obzirom da se u svijetu ulažu znatna sredstva u područje istraživanja demencije, za očekivati je pozitivnih pomaka, kako na području terapije, rane dijagnostike, tako i na području rehabilitacije osoba s demencijom. Stoga - vrijeme je na našoj strani!

Literatura

1. Chertkow H, Hogan DB, Black S, Feldman H, Gauthier S, Rockwood K, Masellis M, McGilton K, Tierney MC, Rylett J, Leon P, de-Graft Aikins A, Ali L, Asmal L, Bolay Belen H, Brayne C, Priller J, Lannfelt L, Leshner A, Mimica N, Noroozian M, Ogunniyi A, Rinne J, Rossini PM, Morales Saute JA, Scheltens P, Stuchlik A. An action plan to face the challenge of dementia: International statement on dementia from IAP for Health. *The Journal of Prevention of Alzheimer's Disease* 2018;5(3):207-212.
2. Mimica N. Je li Alzheimerova bolest javno-zdravstveni prioritet? 3. hrvatski kongres neurologa, šibenik, Hrvatska, 17. – 21. listopada 2012. *Neurologia Croatica* 2012; 61(Supl 5):21.
3. Mimica N. Strategija borbe protiv demencije. U: Klepac N, Borovečki F (ur). *Praktičan pristup bolesniku s demencijom (Vaskularni kognitivni poremećaji, vaskularna demencija i Alzheimerova bolest)*. Zagreb: Sveučilište u Zagrebu – Medicinski fakultet; 2017, str. 3-7.
4. Mimica N. Alzheimerova bolest: javnozdravstveni prioritet. U: *Alzheimerova bolest u kliničkoj praksi*. Klepac N, Borovečki F (ur.). Zagreb: Medicinska naklada; 2018, str. 1-5.
5. Mimica N. Why Alzheimer's disease became World's health priority? 58th International Neuropsychiatric Congress, Pula, Croatia, May 25-27, 2018. *Abstract Book* 2018, str. 32.
6. Mimica N. Demencija se tiče svih nas. 4. edukativna konferencija o Alzheimerovoj bolesti (EdukaI 2018), Zagreb, Hrvatska, 14. i 15.12.2018. *Zbornik sažetaka*, str. xv.
7. Mimica N, Bogdanović N, Tomasović Mrčela N, Tomek-Roksandić S, Kušan Jukić M, Klepac N, Demarin V, Puljak A, Morović S, Popek I. Alzheimerova bolest – gerijatrijski gerontološko-javnozdravstveni prioritet. U: *Alzheimerova bolest i druge demencije – rano otkrivanje i zaštita zdravlja*. Tomek-Roksandić S, Mimica N, Kušan Jukić M (ur.), Zagreb: Medicinska naklada, 2017, str. 3-13.
8. Mimica N, Kušan Jukić M. Hrvatska strategija borbe protiv Alzheimerove bolesti (2015. – 2020.) – prijedlog nacrtu za prvu javnu raspravu. Hrvatski kongres o Alzheimerovoj bolesti (CROCAD-14) s međunarodnim sudjelovanjem, Brela, Hrvatska, 1. – 4. listopada 2014. *Neurologia Croatica* 2014;63(Suppl. 2):159-167.
9. Mimica N, Kušan Jukić M. Hrvatska Alzheimer alijansa. *Medix* 2015; XXI(117):107-9.
10. Mimica N, Kušan Jukić M. Demencija – svjetski javnozdravstveni prioritet. U: *Klepac N, Borovečki F (ur). Praktičan pristup bolesniku s demencijom (Frontotemporalna demencija i Alzheimerova bolest)*. Zagreb: Sveučilište u Zagrebu – Medicinski fakultet i Medicinska naklada; 2016, str. 1-6.
11. Mimica N, Kušan Jukić M. Hrvatska Alzheimerova alijansa. U: *Alzheimerova bolest i druge demencije – rano otkrivanje i zaštita zdravlja*. Tomek-Roksandić S, Mimica N, Kušan Jukić M (ur.), Zagreb: Medicinska naklada, 2017, str. 270-275.
12. Mimica N, Kušan Jukić M, Presečki P, Ivičić M, Braš M, Vrbić Lj, Boban M, Pivac N, Brinar P, Vuksan čusa B, Borovečki F, Tomasović Mrčela N, Vitezić D, Fingler M, šimić G, Vučevac V, Đorđević V, Bilić P, Klepac N, Jukić V, Galić S, Budigam B, Filipčić I, Vidović D, Glamuzina K. Hrvatska strategija borbe protiv Alzheimerove bolesti i drugih demencija - prijedlog nacrtu uz nadopune. *Medix* 2015;XXI(117):111-118.
13. Mimica N, Uzun S, Sisek-Šprem M. Referentni centar Ministarstva zdravstva za Alzheimerovu bolest i psihijatriju starije

životne dobi. Hrvatski kongres o Alzheimerovoj bolesti (CROCAD-18) s međunarodnim sudjelovanjem, Novigrad, Hrvatska, 3. – 6. listopada 2018. *Neurologia Croatica* 2018;67(Suppl. 3):71.

14. WHO and ADI. Dementia: a public health priority. Geneva: World Health Organization; 2017.
15. World Health Organization. Global action plan on the public health response to dementia 2017–2025. Geneva: World Health Organization; 2017.

Nuklearna
ljuje upora
koji su osjet
vito sigurni
i najbolje inf
miji mozga.

Informaci
kao i druge
metodama n
poujaju se s
arno medic
viti radiofar
gucila je uvi
promjene i
transmitsije
ishoda teraj

Jednofot
(SPECT) s
ted tomogr
farmake i i
dimenzijski
ceptora u n
lija započni
venske (inj
m (1) i 99
jednofoton
glave ispit
snima distri
cija. Vrijer
min, a zat
čunatom k
ni, sagital
zak. Podn
što su siva
kazuju re
farmaka
miraju se
vantitativni

Pozitiv
positroni